

VANDA KAZANSKIENĒ

Sankt Peterburgo valstybinis universitetas
v.p.kazanskiene@mail.ru

Dėl infinitivus cum nominativo konstrukcijos lietuvių ir senovės graikų kalboje

Paskutiniu metu kalbininkai nemaža dėmesio yra skyrę bendraties sintaksei tipologijos ir kalbos istorijos požiūriu. Tarp kitų klausimų daug ginčijamasi apie bendraties su vardininku konstrukciją, jos išplitimą ir ypač apie kilmę (nuomonių apžvalgą žr., pavyzdžiui, П. У. Дини, с. 125–126).

Nagrinėdamas tokias konstrukcijas V. Ambrazas (Ambrazas: 333–334) išskiria atvejus su veiksmažodžiu *būti*, ir pažymi, kad jos turi modalinį galimybės ar reikiamybės atspalvį; žr. šio autoriaus pavyzdį *jau trobos matyti*. Šio mokslininko nurodytus faktus: kad tokios konstrukcijos paliudytos jau nuo lietuvių raštijos pradžios, turi atitikmenų latvių kalboje, senovės slavų kalbų raštuose bei sanskrite, galima papildyti senovės graikų kalbos duomenimis. Pavyzdžiui:

θάλασσαδ' ούκέτ' ἦνιδεῖν

thalassa d' ouket' ēn idein (Aischilas, *Persai*, 419)

N. Sg. Impf., pers. 3 veiksm. *būti* Inf. aor. veiksmažodžio *matyti*

Vertimas: *Jūra nebebuvo matyti*.

Tokių atvejų vardininko ir bendraties su veiksmažodžiu *būti* senovės graikų tekstuose nėra daug, paprastai jie sutinkami tik poezijoje; nagrinėjant šį sintaksės bruožą anksčiau jie nebuvo pasitelkiami. Tačiau jie šiuo atveju graikų kalbos duomenys yra labai svarbūs, nes dar kartą akivaizdžiai liudija, kad bendraties su vardininku konstrukcija yra indoeuropietiškos kilmės. Lyginant su lietuvių kalba matyti aiškus formos ir semantikos panašumas; skirtumas būtų tik tas, kad veiksmažodžio *būti* forma paprastai nepraleidžiama.

Literatūra

Ambrazas V. *Lietuvių kalbos istorinė sintaksė*. Vilnius 2006.

Дини П. У. *Балтийские языки*. Москва, 2002. С. 125–126.